

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю

(м. Харків, 8 квітня 2021 року)

ХНМУ
Харків
2021

Редакційна колегія:

В.А. Капустник, В.Д. Марковський, В.В. М'ясоєдов, І.В. Лещина, І.В. Завгородній,
А.О. Ніколаєва, І.В. Корнейко, К.В. Волошко, П.Д. Перцев.

А43 Актуальні проблеми вищої медичної освіти і науки: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Харків, 8 квітня 2021 р.) / ред. кол.: В.А. Капустник, В.Д. Марковський, В.В. М'ясоєдов та ін. – Харків : ХНМУ, 2021. – 205 с.

<i>Сидоряко А.В., Волчихіна К.П.</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТРОМБОЦИТАРНИХ КОНЦЕНТРАТІВ ПРИ ЗАКРИТТІ ДЕФЕКТІВ СЛИЗОВОЇ ПІДНЕБІННЯ	167
<i>Сирова Г.О., Савельєва О.В., Чаленко Н.М.</i> СТВОРЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ «АНАЛІТИЧНА ХІМІЯ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ-БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТЕХНОЛОГІЇ МЕДИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ».....	169
<i>Сіренко О.В., Кучеренко Е.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-ЛАБОРАНТІВ	171
<i>Скрипніков А.М., Рудь В.О., Кидонь П.В., Рудь М.В.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ СТУДЕНТАМ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕДСЕСТРИНСТВО».....	172
<i>Сокол К.М., Сидоренко М.О., Дмуховська Т.М.</i> ЗАХИСТ ПРИРОДИ І ЕКОЛОГІЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ – ОДНА З ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ.....	173
<i>Старіков В.І., Гаврилов А.Ю., Євтушенко Д.В., Сенніков І.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ «ОНКОЛОГІЇ З ОЦІНКОЮ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ» НА КАФЕДРІ ОНКОЛОГІЇ.....	175
<i>Старіков В.І., Гаврилов А.Ю., Сенніков І.А.</i> ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ КУРСУ ОНКОЛОГІЇ І ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЦИНИ ДЛЯ БАКАЛАВРІВ.....	175
<i>Старіков В.І., Гаврилов А.Ю., Сенніков І.А.</i> ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК У БАКАЛАВРІВ ПРИ НАВЧАННІ В ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ НА КАФЕДРІ ОНКОЛОГІЇ.....	177
<i>Степаненко О.Ю., Кольцова Л.В.</i> НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДОСЛІДЖЕННЯ: НАУКОВО-ДОСЛІДНІ РЕФЕРАТИВНІ КОНФЕРЕНЦІЇ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ І ЕМБРІОЛОГІЇ.....	178
<i>Степаненко О.Ю., Верещакіна В.В., Десєва Т.В., Єрохіна В.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ 1–2 КУРСІВ.....	179
<i>Степаненко О.Ю., Губенко І.А., Новікова К.А.</i> ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ	180
<i>Стратій Н.В., Ленська О.В., Шутєєв В.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ЗДОРОВ'Я» В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ.....	181
<i>Тверезовська І.І., Молодан В.І.</i> НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ	183
<i>Тертична Н.А.</i> ПРАКТИЧНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	183
<i>Тимків І., Нейко В., Ромаши І., Близнюк М., Венгрович О., Москалик Г., Близнюк А., Яцків Я.</i> СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ ГУРТОК НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ.....	185
<i>Троценко О.В., Чугунова А.В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕДИЦИНА І ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА».....	186
<i>Фролова Т.В., Терещенкова І.І., Сіняєва І.Р., Атаманова О.В., Стенкова Н.Ф., Кононенко О.В.</i> ДОСВІД СПІВРОБІТНИКІВ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ КАФЕДРИ ЩОДО ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	187
<i>Циганков О.В.</i> ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ЛІКАРІВ НЕЙРОХІРУРГІІ.....	189
<i>Чайка Ю.Г., Дема О.В., Бевз Р.Т., Цимбалістова Т.В., Туманова Т.О.</i> РОБОТА В НАУКОВИХ ГУРТКАХ – ВАГОМИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОГРАМИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	191
<i>Chernobay L.V., Karmazina I.S., Hloba N.S., Sokol O.M., Vashuk M.A.</i> REGARDING THE PECULIARITIES OF ORGANIZATION OF DISTANCE LEARNING OF THE DISCIPLINE «PHYSIOLOGY» IN KHARKIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY	192
<i>Шапкін В.Є.</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ПИТАНЬ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЦИНИ СІМЕЙНИМ ЛІКАРЯМ-ІНТЕРНАМ.....	194

у додатку до диплому слід передбачити графу з оцінкою наукової роботи здобувача вищої освіти. Останнє сприятиме підвищенню престижу даної форми навчального процесу у вищій школі.

Перші кроки студента в науці особливо необхідні при фаховій медичній підготовці, в якій навчання фактично базується на застарілих принципах викладання предметів у школі, що само по собі віддзеркалює специфіку галузі. При цьому самостійна робота фактично відсутня, або являє собою механістичне копіювання текстів, масивів даних (так зване реферування) без формування основ логічного мислення, – без чого неможливе відкриття нових наукових обріїв.

Творчість членів наукових гуртків особливо важлива сьогодні в умовах пандемії, – дистанційна форма навчання максимально сприяє пошуковій та експериментальній роботі, а також онлайн обговоренню її результатів. Наукові керівники намагаються допомогти формуванню самостійного мислення лікаря XXI століття, що готовий протистояти новітнім небезпекам та викликам.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.

2. Національна доктрина розвитку освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.

3. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б. Планування і організація навчально-виховного процесу у вищій школі : навч.-метод. посіб. для магістрантів спец. 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» / Л. Г. Кайдалова, Н. Б. Щокіна. – Х. : НФаУ, 2014. – 108 с.

REGARDING THE PECULIARITIES OF ORGANIZATION OF DISTANCE LEARNING OF THE DISCIPLINE «PHYSIOLOGY» IN KHARKIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY

Chernobay L.V., Karmazina I.S., Hloba N.S., Sokol O.M., Vashuk M.A.

Kharkiv National Medical University, Kharkiv, Ukraine

One of the leading problems of higher medical education is the implementation of informational-communicating technologies that provide the improvement of training process, easy access, and high effectiveness of education. However, due to pandemic in 2020–2021 the training of doctors faced the critical conditions that complicated the work of the Physiology department staff. Those conditions forced teachers to carry out the training process on-line, including all the lectures, practical classes, consulting, and others.

Training on-line worsens the detailed analysis of theoretical material, development, determination of cause-effect relationships of appearance of various pathological states. All the listed features create the basis of medical thinking of a future doctor [1], and it was highly impacted by the changes in training format. In that situation, it was necessary to create such form of training process organization which would minimize the flaws of on-line format, including the absence of direct interaction between a teacher and a student, the inability to carry out the interactive teaching and to form a feedback, and the worsening of objective evaluation of training material learning [2]. Isaieva O. S. with co-authors [3] stated that the correct organization of distance learning technologies improves the training motivation of a student and triggers the increase of his individual responsibility; moreover, it also widens the didactic abilities of a teacher. Therefore, aiming to reach the training goal, the staff of Physiology department added new forms to traditional teaching of the discipline «Physiology».

The first change implemented by Physiology department was aimed at the objectivity of informational supply of students. It was reached by creation of «Indicative structure» of the discipline «Physiology» specialized for every faculty. For example, «Indicative structure of credit – IV semester (Spring semester of 2020–2021) – 64 hours – Medical faculties, «Physiology of visceral systems». The structure of the mentioned document includes the number and the name of a practical class, the topics studied during that class, and the lectures the content of which provide the objective preparation for that class. The indicative structures for every specialty and appropriate language of training are presented on the page of Physiology department of KhNMU on the distance learning site. The mentioned site also has all the lectures of the discipline «Physiology» for General Medicine and Dentistry, their presentation slides, methodical recommendations for self-preparation for practical classes («Workbook»), and the collection of situational tasks for USQE «Krok-1» preparation. The syllabuses, distance courses of main and elective Physiology courses in Ukrainian and English were also created. The listed documents facilitate the search and use of necessary training information needed for the successful completion of the discipline «Physiology» in conditions of distance learning.

The second innovation is the new format of practical class – the monothematic in-class student conference. The staff of Physiology department implemented that form during the off-line training, however, later it was corrected due to conditions created by pandemic, especially regarding the evaluation of student knowledge. The new rating of student knowledge assessment was created considering his presentation during the conference. The list of discussed questions in every conference was increased to widen the study of the topic through the multiple involvement of every student. Special attention was paid to the content of presentation, disregarding the colorful and attractive design. Altogether during the period of quarantine 5 described conferences were conducted. The topics of conferences were chosen according to the Training Program of the Discipline «Physiology», and the conferences themselves were carried out instead of traditional classes. From our point of view, the results of student knowledge evaluation after the monothematic in-class conferences showed that we achieved the increase of motivation and interest of students, competitive character of class conduction, and manifestation of «sleeping» leader.

During the quarantine, the distance learning in Physiology department also included the conduction of webinars for objectivity of student preparation for USQE «Krok-1». Per limited time of 2.5 weeks in March 2021 8 webinars were carried out. The online training showed that webinars are effective as a form of preparation, however, their content had to be changed. During the training-methodical meeting of Physiology department staff the decision was made to exclude the 1-hour lectures from webinars content, as they only provided the repeat of previously studied material. The new algorithm includes the broader theoretical basis of situational tasks «Krok-1» related to one section of training program. The program has 11 sections in total, however, for webinars they were regrouped to 7, and the 8th was presented as a webinar-conference. The latter is the additional explanations of the most difficult questions asked by students after fulfilling all the sections of training program in Physiology. For example, one of the webinars was focused only on protective functions of blood and formation of immune response solely based on student requests. The effectiveness of such webinars may be raised if the following conditions are fulfilled. Firstly, the level of professionalism of teachers should be adequately high. Secondly, the webinar should be based on deeper theoretical basis of correct answer of situational task. Thirdly, all situational tasks related to same section of discipline should be also grouped in relation to individual questions of training program. And finally, the maximal consideration of all situational tasks and their theoretical basis require the optimal number of webinars that should correspond to number of sections of discipline.

Conclusion. The analysis of the document «The results of completion of the first stage of USQE: Integrated test exam «Krok-1» Medical faculty-1» 2019–2020 proved that the Physiology department of KhNMU chose the correct way to solve the main problem of higher medical education, which is the increase of level of theoretical preparation of a future doctor. The main proof is the 92% of students (112 out of 122 passing) who successfully completed the exam. The percentage of corrects answers for the discipline «Physiology» was 77% (while the passing level was 60.5%). Moreover, 60% of all students taking the exam got full marks in the discipline «Physiology». Such results of USQE «Krok-1» were achieved for the first time in last few years.

References

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 р.: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. №344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення: 03.03.2021).

2. Чепелев О. О. Дистанційне навчання у структурі освіти / О. О. Чепелев // Реформа освіти в Україні. Інформаційно-аналітичне забезпечення: зб. тез доп. II Міжнародної науково-практичної конференції, ДНУ «Інститут освітньої аналітики» МОН Україна, м. Київ, 15 жовтня, 2020р. – Київ, 2020. – С. 92-94.

3. Капустянська А. А., Моїсеєва Н. В., Луценко Р. В. Оптимізація впровадження інноваційних технологій у навчання студентів із нормативним терміном навчання з клінічної фармакології з позиції сучасної медичної освіти / А. А. Капустянська, Н. В. Моїсеєва, Р. В. Луценко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика: матеріали Всеукраїнської навч.-наук. конференції з міжнародною участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 102–103.

4. Ісаєва О. С., Шумило М. Ю. Впровадження засобів інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес студентів-медиків / О. С. Ісаєва, М. Ю. Шумило // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи: зб. наук. праць / Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. – Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – Вип. 76. – С. 76-80. – DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.76.16>